

Seria repetytoriów dla szkół gimnazjalnych

JĘZYK ANGIELSKI

DLA GIMNAZJALISTY

GRAMATYKA

GIM
TEST
OK!

TWÓJ DOMOWY NAUCZYCIEL

JOANNA BOGUSŁAWSKA
AGATA MIODUSZEWSKA

JĘZYK ANGIELSKI

DLA GIMNAZJALISTY

GRAMATYKA

KONSULTACJA: DR ALISA MITCHEL-MASIEJCZYK

OLDSCHOOL

• STARA DOBRASZKOŁA •

Redaktor serii: **Marek Jannasz**

Redakcja: **Anna Laskowska**

Korekta: **Marek Kowalik**

Projekt okładki: **Teresa Chylińska-Kur, KurkaStudio**

Projekt makiety i opracowanie graficzne: **Kaja Mikoszevska**

© Copyright by Wydawnictwo Lingo sp. j., Warszawa 2015

www.gimtestOK.pl

ISBN wydania elektronicznego: 978-83-7892-267-4

Skład i łamanie: Kaja Mikoszevska

Język angielski dla gimnazjalisty. Gramatyka to podręcznik przeznaczony dla gimnazjalistów przygotowujących się do egzaminu z języka angielskiego. Książka zawiera zarówno obszerne wyjaśnienia teorii gramatyki angielskiej, jak i zestawy ćwiczeń pomagające utrwalić dane zagadnienia.

Repetitorium składa się z 13 rozdziałów omawiających wybrane elementy gramatyki angielskiej. Każdy dział kończy się krótkim testem sprawdzającym wiedzę i umiejętności uczniów. **Język angielski dla gimnazjalisty. Gramatyka** to książka, która pełni uniwersalną funkcję – może być traktowana jako materiał do nauki własnej, ale także jako podręcznik używany podczas lekcji języka angielskiego.

Mamy nadzieję, że praca z tym podręcznikiem przyczyni się do pogłębienia i uzupełnienia wiedzy gimnazjalistów, jak również pozwoli im osiągnąć pożądane wyniki na egzaminie językowym.

Autorki

*Mgr Agata Mioduszevska i mgr Joanna Bogusławska są anglistkami,
doktorantkami Uniwersytetu Gdańskiego.*

*Mają wieloletnie doświadczenie w nauczaniu języka angielskiego
zarówno młodzieży, jak i osób dorosłych, zdobyte w pracy na uczelniach wyższych,
w szkołach językowych oraz podczas prowadzenia kursów firmowych
na terenie Trójmiasta.*

1. CZASY	9
1.1. Present Simple	10
Budowa czasu	10
Zdanie przeczące	11
Zastosowanie	12
1.2. Present Continuous	16
Budowa czasu	16
Zastosowanie	17
1.3. Present Simple i Present Continuous	21
1.4. Czasy teraźniejsze – sprawdź, co umiesz	24
1.5. Past Simple i forma „used to”	25
Budowa czasu Past Simple	25
Zastosowanie	27
Forma „used to”	30
1.6 Past Continuous	33
Budowa czasu	33
Zastosowanie	34
1.7. Past Continuous i Past Simple	36
1.8. Present Perfect	37
Budowa czasu	37
Zastosowanie	38
1.9 Present Perfect i Past Simple	42
1.10 Past Perfect	45
Budowa czasu	45
Zastosowanie	46
1.11. Past Perfect i Past Simple	48
1.12. Czasy przeszłe – sprawdź, co umiesz	50
1.13. Future Forms – formy przyszłe	51
Will (Future Simple)	51
Going to	52
Present Continuous	53
Present Simple	53
1.14. Future Forms – sprawdź, co umiesz	56

2. CZASOWNIKI	57
2.1. Infinitive vs. Gerund	59
Infinitive	59
Gerund	62
2.2. Infinitive vs. Gerund – sprawdź, co umiesz	68
2.3. Czasowniki modalne	69
Konieczność	71
Porada/propozycja	73
Wnioskowanie	74
Umiejętności i możliwości	75
2.4. Czasowniki modalne – sprawdź, co umiesz	78
2.5. Formy „have” i „has got”	80
2.6. Czasowniki nieregularne	82
3. MOWA ZALEŻNA	93
Zmiana czasu	95
Pytania	101
3.1. Mowa zależna – sprawdź, co umiesz	105
4. STRONA BIERNA	107
4.1. Strona bierna – sprawdź, co umiesz	114
5. OKRESY WARUNKOWE	117
5.1. Zerowy okres warunkowy	119
Zastosowanie	119
Budowa	119
5.2. Pierwszy okres warunkowy	120
Zastosowanie	120
Budowa	121
5.3. Zerowy i pierwszy okres warunkowy – sprawdź, co umiesz	123
5.4. Drugi okres warunkowy	124
Zastosowanie	124
Budowa	124
5.5. Drugi okres warunkowy – sprawdź, co umiesz	126

5.6. Trzeci okres warunkowy	127
Zastosowanie	127
Budowa	127
5.7. Trzeci okres warunkowy – sprawdź, co umiesz	129

6. PRZEDIMKI **131**

6.1. Przedimki nieokreślone „a” i „an”	132
Zasady stawiania przedimków nieokreślonych	133
6.2. Przedimek określony „the”	135
Zasady stosowania przedimka określonego	136
6.3. Przedimek zerowy	140

7. RZECZOWNIKI **149**

7.1. Liczba mnoga rzeczowników	150
Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne	150
7.2. Dopełniacz saksoński	155
7.3. Rzeczowniki – sprawdź, co umiesz	157

8. ZAIMKI **159**

8.1. Zaimki osobowe	161
8.2. Zaimki zwrotne	162
8.3. Zaimki dzierżawcze	164
8.4. Zaimki pytające	166
8.5. Zaimki względne	168
8.6. Zaimki wskazujące	170
8.7. Zaimki nieokreślone	172
8.8. Zaimki – sprawdź, co umiesz	175

9. PRZYMIOTNIKI **177**

9.1. Stopniowanie przymiotników	178
Stopień wyższy – <i>comparatives</i>	178
Stopień najwyższy – <i>superlatives</i>	179
9.2. Przymiotniki z końcówkami „-ed” i „-ing”	182
9.3. Przymiotniki – sprawdź, co umiesz	184

10. PRZYSŁÓWKI	185
10.1. Stopniowanie przysłówków	187
10.2. Przysłówki – sprawdź, co umiesz	190
11. LICZEBNIKI	191
11.1. Liczebniki główne (<i>cardinal numerals</i>)	192
11.2. Liczebniki porządkowe (<i>ordinal numerals</i>)	197
12. PRZYIMKI	201
12.1. Przyimki czasu	202
12.2. Przyimki miejsca i ruchu	207
Przyimki miejsca	207
Przyimki ruchu	210
12.3. Przyimki sposobu i przyczyny	214
12.4. Przyimki – sprawdź, co umiesz	215
13. SPÓJNIKI	217
KLUCZ	223

CZASY

Present Simple
Present Continuous
Present Simple i Present Continuous
Past Simple i forma „used to”
Past Continuous
Past Continuous i Past Simple
Present Perfect
Present Perfect i Past Simple
Past Perfect
Past Perfect i Past Simple
Future Forms – formy przyszłe

1.1. Present Simple

Budowa czasu

OSOBA + CZASOWNIK + RESZTA ZDANIA

I go to school in Gdynia. – *Chodzę do szkoły w Gdyni.*

Dla trzeciej osoby liczby pojedynczej (he/she/it) dodajemy „s” na końcu czasownika. Jeżeli czasownik kończy się w swojej oryginalnej formie na „y”, wówczas mamy dwa sposoby na dodanie „s”:

- ◆ jeżeli przed „y” występuje spółgłoska, wówczas „y” zamienia się na „-ies”:
• cry → **cries** • try → **tries**;
- ◆ jeżeli przed „y” występuje samogłoska, wówczas po prostu dodajemy „s” do czasownika: • buy → **buys**;
- ◆ jeżeli czasownik kończy się na „sh”, „s” lub „ch”, wówczas oprócz „s” dodajemy „e”:
• wash → **washes** • watch → **watches** • pass → **passes**.

UWAGA!

Have zmienia się w trzeciej osobie liczby pojedynczej na **has**, **go** na **goes**, a **do** na **does**.

OSOBA (he, she, it) + CZASOWNIK + KOŃCÓWKA „S” + RESZTA ZDANIA

Tom goes to school in Gdynia. – *Tom chodzi do szkoły w Gdyni.*

Zdania przeczące i pytające tworzymy, dodając operator **do** albo **do not** (dla osób: I, you, we, they) oraz **does** lub **does not** dla trzeciej osoby liczby pojedynczej (he, she, it). **Does** usuwa „s” z czasownika.

Zdanie przeczące

OSOBA + **DO NOT** / **DOES NOT** + CZASOWNIK + RESZTA ZDANIA

He doesn't go to school in Gdynia.

– *On nie chodzi do szkoły w Gdyni.*

Konstrukcję pytania w czasie Present Simple można przyswoić w łatwy sposób. Wystarczy zapamiętać poniższy schemat „sopocki”:

S	O	P	O	T
Słóvko pytające: what, when, where, why, how much, how many, how long	Operator: do (I, you, we, they) does (he, she it)	Podmiot (osoba): I, you, we, they, he, she, it	Orzeczenie (czasownik)	Reszta zdania

Where	Do	You	work?	
How	does	he	spend	weekends?
	Do	you	listen	to music?
	Do	Tom and Lisa	learn	Spanish?

Jeżeli w zdaniu występuje czasownik **to be (am, is, are)**, wówczas pytania tworzymy przez inwersję, a przeczenia przez dodanie **not** do czasownika **to be**:

Who are you? Are you a footballer?

– *Kim jesteś? Czy jesteś piłkarzem?*

No, I'm not, I'm a student.

– *Nie, nie jestem, jestem studentem.*

UWAGA!

W zdaniach niezłożonych czasownik **to be** nie występuje w jednym zdaniu z innym czasownikiem.

I live in Gdynia / I am from Gdynia.

– *Mieszkam w Gdyni / Jestem z Gdyni.* – poprawne.

~~**I am live from Gdynia.**~~ – *Ja jestem mieszkam z Gdyni.* – niepoprawne.

UWAGA!

Porównaj zdania:

I always come late to school.

– *Zawsze przychodzę do szkoły spóźniona.*

I am always late to school.

– *Zawsze jestem spóźniona do szkoły.*

Jeżeli w zdaniu występuje czasownik **to be** (*być*), wówczas słowa charakterystyczne (określenia częstotliwości) dla czasu Present Simple stawiamy za tym czasownikiem.

Jeżeli w danym zdaniu użyjemy innego czasownika niż **to be**, słowa charakterystyczne dla czasu Present Simple stawiamy przed tym czasownikiem, czyli zaraz po osobie.

Zastosowanie

Czasu Present Simple używamy z następującymi wyrazami: **usually, often, always, sometimes, never, every... (day, month, etc.), in the morning, afternoon, evening, at night, at the weekend, on Mondays, etc.**

Należy pamiętać, że jednowyrazowe spośród tych określeń stosujemy tak jak według ramki powyżej, ale już dłuższe określenia, typu np.: **every day**, stosowane są albo na samym początku, albo na końcu zdań twierdzących (wyjątkiem jest **hardly ever**, dwuwyrazowe określenie, które podlega takim samym regułom jak te z ramki).

Ponadto czasu Present Simple używamy, chcąc wyrazić:

- ◆ Powtarzane regularnie czynności:
He watches Naruto. – *On ogląda Naruto.* – stała czynność.
He takes the train to school every morning. – *On codziennie rano jeździ pociągiem do szkoły.* – powtarzająca się czynność.
- ◆ Prawa natury:
The sun sets in the west. – *Słońce zachodzi na zachodzie.*
- ◆ Rozkłady jazdy (pociągi, autobusy, samoloty itd.):
The plane from Brussels arrives at 8:30. – *Samolot z Brukseli przylatuje o 8.30.*
- ◆ Komentarze sportowe, recenzje filmowe, narracja:
Peterson overtakes Williams and wins the race.
– *Peterson wyprzedza Williamsa i wygrywa wyścig.*
- ◆ Komentarz sportowy/Recenzje filmowe:
Mike Dalton plays the part of Macbeth. – *Mike Dalton gra rolę Makbeta.*
- ◆ Recenzja:
We see the main character as he wants to plan his trip. He doesn't know where to go, he only knows he wants to travel far.
– *Widzimy głównego bohatera, gdy chce zaplanować swoją podróż. Nie wie, dokąd pojechać, wie tylko, że chce pojechać daleko.*
- ◆ Recenzja/narracja:
I see him and tell him „hi”, he looks at me, but pretends he doesn't see me. Unbelievable! – *Widzę go i mówię „cześć”, patrzy na mnie, ale udaje, że mnie nie widzi. Niebywale!*
- ◆ Instrukcje:
First you wash the chicken. Then you fill it with mushrooms and you put it in the oven. – *Najpierw wymyj kurczaka. Następnie wypełnij go grzybami i włóż do piekarnika.*
- ◆ Nagłówki gazet:
The president sends out his message. – *Prezydent wysyła wiadomość.*
20 people win money in a lottery. – *20 osób wygrywa pieniądze w loterii.*

Ćwiczenie 1. Ułóż słowa we właściwej kolejności, aby stworzyć poprawne zdania.

Przykład: never She plays at weekends games computer
→ She never plays computer games at weekends.

1. always she at six up o'clock gets
2. for late always I am class
3. a car have do you?
4. what school you usually time do finish?
5. morning in the hungry I am never
6. often I read don't the newspaper
7. milkshakes good usually very are from this cafe
8. drink you coffee do?
9. your does mother work?
10. go you where to do school?

Ćwiczenie 2. Wybierz właściwą formę czasownika.

Przykład: Samantha (like, likes) sushi.

1. We (live, lives) in Warsaw.
2. Mary (read, reads) a lot.
3. My coat (is, are) green.
4. They (drinks, drink) much coke.
5. The children (play, plays) in the morning.
6. He (know, knows) many poems.
7. My brother (say, says) she (is, are) a good actress.
8. We always (sleep, sleeps) well.
9. I (love, loves) to go to the theater.
10. Tom (go, goes) to school by train.

NOTATKI:

.....

Ćwiczenie 3. Uzupełnij zdania odpowiednią formą czasu Present Simple.

Przykład: Susie's brother doesn't study (not/study) Spanish.

1. We (not/play) American football in our school.
2. My father (work) at the hospital. He's a doctor.
3. My friend usually (not/phone) me on Sundays.
4. They (study) at the university.
5. What time you (get up) on Saturdays?
6. I'm Italian. I (live) in Milan.

Ćwiczenie 4. Przerób podany tekst, aby zawierał tylko trzecią osobę liczby pojedynczej, a następnie odpowiedz, pełnymi zdaniami, na pytania do tekstu.

Przykład: I am a high school student in the USA.
→ She is a high school student in the USA.

I am a high school student in the USA. Every day I get up at 7.30 am. I take a shower, eat breakfast and I go to school, where I spend about 7 hours every day. I attend classes, talk to my friends, read books and do assignments. Around 1 am I go for lunch. I often eat fish and chips, but sometimes, when I am not hungry, I only drink soda or eat something sweet. I come back to classes at 2 pm. After school I come back home and eat dinner with my family. I love Italian food, especially spaghetti. After that I read some newspapers, watch TV, do homework or go out with my friends if it's Friday and I come back home around 11 pm. I get into bed and go to sleep.

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

a) How many hours does she spend at school?

.....

b) Where does she live?

.....

c) What does she do at school?

.....

d) What is her favorite food?

.....

e) What time does she come back on Fridays?

.....

1.2. Present Continuous

Budowa czasu

OSOBA + **TO BE** (BYĆ) + CZASOWNIK Z KOŃCÓWKĄ **-ING**

Pytania tworzymy przez inwersję czasownika **to be**, a zdania przeczące przez dodanie **not** do czasownika **to be**:

What are you doing? I'm washing the dishes now.

– *Co robisz? Myję teraz naczynia.*

I'm not listening to the radio now. – *Nie słucham radia teraz.*

UWAGA!

Inwersja jest sposobem na tworzenie pytań dla wszystkich czasów ciągłych, czyli tych ze słowem continuous w nazwie, warto zatem dokładnie zapamiętać to słowo oraz jego znaczenie: zamienienie kolejnością osoby i czasownika **to be** – być. W zdaniu twierdzącym jest to kolejność OSOBA + **to be**, w zdaniach pytających kolejność zmienia się na **to be** + OSOBA.

Charakterystyczne słowa i określenia, z którymi występuje Present Continuous: **now, at the moment, at present, these days, still, nowadays, as** (osoba) **speak**.

Jak tworzymy formę ciągłą czasownika:

- ◆ **Work + ing** → **working** (czasowniki zakończone na spółgłoskę);
- ◆ **Take + ing** → **taking** (w czasownikach kończących się na „-e” znika „e”);
- ◆ **Play, cry** → **playing, crying** (w tym czasie nie ma znaczenia, czy przed „-y” stoi spółgłoska czy samogłoska, dodajemy po prostu **-ing**).

Jeśli w czasowniku **jednosylabowym** przedostatnia jest samogłoska, wówczas w formie ciągłej podwajamy ostatnią spółgłoskę tego czasownika, np. **stop** → **stopping**, **swim** → **swimming**, **put** → **putting**. Jeżeli w czasowniku jednosylabowym przedostatnia jest spółgłoska, w formie ciągłej dopisujemy tylko **-ing**, np.: **help** → **helping**.

Jeśli czasownik kończy się na „-ie”, wówczas zamieniamy „-ie” na „-ying”, np.: **die** → **dying**.

Zastosowanie

- ◆ Czynności dziejące się w chwili mówienia o nich:
 - She's reading a magazine now.** – *Ona czyta teraz magazyn.*
 - Tom is looking for his glasses as we speak.**
 - *Podczas gdy my rozmawiamy, Tom szuka swoich okularów.*
 - I'm reading a new book by Agatha Rae.**
 - *W tej chwili czytam nową książkę autorstwa Agathy Rae.*
- ◆ Czynności, w trakcie których jesteśmy, a które nie dzieją się konkretnie w trakcie mówienia o nich:
 - My father is looking for a new job now.**
 - *Mój ojciec szuka nowej pracy.*
 - I'm reading a new book by Agatha Rae.**
 - *Czytam nową książkę autorstwa Agathy Rae.*

- ◆ Wyrażanie złości, irytacji wobec powtarzających się i drażniących nas sytuacji, ze słówkami: **always, constantly, continually**:
You're always losing your keys, try to remember where you put them!
 – *Ciągle gubisz swoje klucze, postaraj się zapamiętać, gdzie je kładziesz!*
You're constantly interrupting me when I'm talking.
 – *Ciągle przerywasz mi, gdy mówię.*
- ◆ Wyrażanie czynności zaplanowanych na przyszłość i podanie konkretnie, na kiedy są zaplanowane:
I'm seeing my best friend tonight.
 – *Widzę się z przyjaciółką dziś wieczorem.*
We're going to the cinema on Monday.
 – *W poniedziałek idziemy do kina.*

UWAGA!

Istnieje grupa czasowników, która nie ma formy ciągłej (nie stosuje się przy nich końcówki **-ing**). Oznacza to, że nie możemy ich wyrazić w czasie Present Continuous, nawet jeżeli zdanie odpowiada któremuś z zastosowań omówionych powyżej. Spójrz na listę i przykłady.

- Czasowniki wyrażające to, co lubimy i czego nie lubimy: **like, love, dislike, hate, enjoy, adore, prefer**:

I prefer chocolate to ice-cream. – *Wolę czekoladę niż lody.*

- Czasowniki wyrażające działanie zmysłów: **see, hear, smell, taste, feel, look, sound**:

Jim must be home, I can see his car parked outside. This soup tastes delicious. The flowers smell wonderful. – *Jim musi być w domu, widzę jego samochód zaparkowany na zewnątrz. Ta zupa smakuje wyśmienicie. Kwiaty pachną wspaniale.*

- Czasowniki wyrażające poglądy, opinie, przekonania: **believe, know, understand, realize, remember, forget, notice, recognize, think, seem, expect**:

I expect they will be late. I believe in God. I don't understand what you're saying.

– *Spodziewam się, że oni się spóźnią. Wierzę w Boga. Nie rozumiem, co mówisz.*

UWAGA!

Czasami zastosowanie formy zwykłej i ogólnej czasownika może zmienić sens wypowiedzi. Porównaj zdania:

I think he's lying. – *Myszę, że on kłamie.*

→ **think** w formie zwykłej wyraża poglądy, opinie

I'm thinking about moving out. – *Myszę o wyprowadzce.*

→ **think** w formie ciągłej oznacza rozważanie czegoś, branie czegoś pod uwagę, zastanawianie się nad podjęciem decyzji

I see what you mean. – *Rozumiem, co masz na myśli.*

→ **see** w formie zwykłej może oznaczać rozumienie, przyjmowanie do wiadomości

I'm seeing my doctor tomorrow. – *Widzę się z moim lekarzem jutro.*

→ **see** w formie ciągłej może oznaczać spotkanie

The perfume smells nice. – *Te perfumy ładnie pachną.*

→ **smell** w formie zwykłej oznacza cechę fizyczną tego, co opisuje

He is smelling the milk. – *On wącha mleko.*

→ **smell** w formie ciągłej oznacza czynność wąchania

Czasowniki **look**, **feel**, **hurt** oraz **ache** mogą mieć formę zarówno ciągłą, jak i zwykłą bez wpływu na znaczenie zdania.

You look/are looking great today. – *Wyglądasz dziś wspaniale.*

I'm feeling/I feel under the weather today. – *Czuję się dziś nie najlepiej.*

My head hurts/is hurting. – *Boli mnie głowa.*

- ◆ Dla sytuacji zmieniających się, dynamicznych, podlegających procesom:
Winter is coming, it's getting colder outside.

– *Nadchodzi zima, robi się zimniej na zewnątrz.*

Let's go home, it's getting late. – *Chodźmy do domu, robi się późno.*

- ◆ Do opisywania obrazków i zdjęć:

In the picture I can see people sitting in a park, having a picnic. The man is drinking coffee and eating a sandwich, the woman is reading a book.

– *Na zdjęciu widzimy ludzi siedzących w parku, mających piknik. Mężczyzna pije kawę i je kanapkę, kobieta czyta książkę.*

Ćwiczenie 1. Zdecyduj, do której kategorii przypisać każdy z czasowników (według sposobu tworzenia formy ciągłej).

Przykład:

+ -ing	Podwajanie spółgłoski	e → ing	ie → ying
resting	running	baking	dying

Help, arrive, live, put, play, lie, decide, begin, wear, die, start, tie, cry, listen, stop, dance, have, win, dig, forget, work, make, write, rob

+ -ing	Podwajanie spółgłoski	e → ing	ie → ying

Ćwiczenie 2. Patrząc na plany Lary na jutrzejszy dzień, uzupełnij zdania, używając czasu Present Continuous.

Przykład: At 08:00 she is eating breakfast with her grandma.

09:00 – have meeting, 10:30 – visit new factory, 12:30 – meet Ali for shopping,
02:30 – Kate and Tom arrive, 04:15 – meet Kai at the train station,
08:00 – have dinner at Max's

- At 09:00 she
- She the new factory at 10:30.
- At 12:30, she for shopping.
- Kate and Tom at 02:30.

5. At 04:15 she at the train station.
 6. At 08:00, they at Max's.

NOTATKI:

.....

.....

.....

1.3. Present Simple i Present Continuous

PRESENT SIMPLE	PRESENT CONTINUOUS
<p>Określa czynności rutynowe, wykonywane codziennie, powtarzalne. Często z użyciem zwrotów typu every day, every month, usually, sometimes, hardly every, from time itd. Na przykład: He works in a factory. <i>– On pracuje w fabryce.</i> Sandra spends Christmas with her parents every year. – <i>Sandra spędza co roku święta Bożego Narodzenia z rodzicami.</i></p>	<p>Określa czynności w chwili ich wykonywania, niemające nic wspólnego z rutyną, dziejące się w momencie mówienia o nich, często z określeniami now i at the moment. Na przykład: He is writing a letter. – <i>On pisze list.</i> They are doing shopping at the moment. – <i>Oni robią teraz zakupy.</i></p>
<p>Zdania twierdzące: osoba + czasownik (w 3. osobie liczby pojedynczej z końcówką „-s”), reszta zdania.</p>	<p>Zdania twierdzące: osoba + to be + czasownik z końcówką -ing, taki sam dla wszystkich osób.</p>
<p>Zdania pytające: do/does (przy does znika „-s” z trzeciej osoby liczby pojedynczej), schemat sopocki.</p>	<p>Zdania pytające: inwersja czasownika to be, wszystkie czasowniki mają taką samą formę -ing dla wszystkich osób.</p>
<p>Zdania przeczące: don't/doesn't (przy doesn't znika „-s” z trzeciej osoby liczby pojedynczej).</p>	<p>Zdania przeczące: dodajemy not do czasownika to be, wszystkie czasowniki mają taką samą formę -ing dla wszystkich osób.</p>

Ćwiczenie 1. Wstaw czasowniki z nawiasów w odpowiedniej formie Present Simple lub Present Continuous.

Przykład: Debbie works (work) as a secretary at school.

- Debbie (work) as an administrator at school. She (organize) all the timetables and teaching schedules. She (work) very long hours at the moment because it's the start of the term but she (go) on a short holiday at the end of the month.
- Simon and Sylvia (stay) in a cottage in the countryside this month. The cottage (belong) to Sylvia's cousin but he is away. They really (enjoy) going there.
- The world population (increases) quickly. The population (grow) fastest in the poorest countries, where people (need) to have children to look after them in their old age and where many of their children (die) at a very young age.

Ćwiczenie 2. Uzupełnij, używając Present Simple lub Present Continuous.

Przykład: I can't help you because I am making (make) an important phone call at the moment.

- Can you pick up the phone? I (make) cake and I have my hands covered in flour.
- My dad (think) that I spend too much money on CDs but I don't agree.
- First you (fry) the potatoes, then onions. Next you (beat) eggs.
- My sister (get) fit because she regularly (go) to the gym.
- Why (no/go) to the MTV concert? I know you (like) music.

- f) This piano (weigh) more than 200 kilos.
 g) I (try) to call the videogame store to ask what time they (open) at the weekend.

Ćwiczenie 3. Wstaw czasowniki podane w nawiasach w odpowiedniej formie czasu Present Simple lub Present Continuous.

Przykład: Brett isn't listening (not listen) to the radio now
 but he listens (listen) to it every evening.

1. We (see) our parents every week.
2. (You listen) to the radio now?
3. I (not get up) at seven o'clock every morning.
4. Peter (talk) to Susan now.
5. (They work) in the restaurant at the weekends?
6. She (listen) to the radio in her bedroom at the moment.
7. They (not come) to school every day.
8. (You work) now?
9. The children (go) to bed at eight o'clock.
10. I (leave) school every day at five.
11. I'm sorry I can't talk to you now. I (go) out.
12. (Peter and Jane work) in London at the moment?
13. (Mary and Susan drive) to the office every day?
14. We (go) to the beach now.
15. (John listen) to the radio at the moment?

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

.....

1.4. Czasy teraźniejsze – sprawdź, co umiesz

I. Wstaw czasowniki w nawiasach w odpowiedniej formie Present Simple lub Present Continuous.

- A: Why (you/smell) the soap?
 B: It (smell) lovely, like roses!
- A: Why (you/taste) the soup?
 B: To see if it (taste) good. I think it needs more salt.
- A: I (feel) very tired today.
 B: You should go to sleep early.
- A: I (see) Andy this evening.
 B: I (see). So, you don't want to come to the cinema with me?
- A: How much (the bag of apples/weigh)?
 B: I don't know yet. The man (weigh) the bag now.
- A: I (think) about buying a new guitar soon.
 B: Why? I (think) your guitar is fine.
- A: What (you/look) at?
 B: The sky. It (look) as if it's going to rain.
- A: That famous pop singer (appear) at the city arena tonight.
 B: Yes. He (appear) to be feeling better after his operation.
- A: Chris (be) a sensible person, isn't he?
 B: Yes, but in this case he (be) rather foolish.
- A: My back (hurt).
 B: Why don't you sit down for a while?

II. Wybierz właściwą formę.

- going to school? (Do you like/Are you liking)
- this exercise. (I don't understand/I'm not understanding)
- Jack, he is asleep. (isn't watching it/doesn't watch it)

4. Jack it because he doesn't have a TV set. (isn't watching/ doesn't watch)
5. Why, are we late? (do we run/are we running?)
6. What? I can hear some noise coming from his room. (is Tom doing/does Tom do)
7. What time every day? (do you get up/are you getting up)
8. We to the party very often. (don't go/aren't going)
9. coming from Sweden? (Are you coming/Do you come)
10. in the same hotel when I'm in London. (I always stay/I'm always staying)
11. Why to turn the TV off when you go to sleep? It's so annoying! (do you always forget/are you always forgetting)
12. Anna at the moment. (isn't cooking/doesn't cook).

1.5. Past Simple i forma „used to”

Budowa czasu Past Simple

Zdanie twierdzące:

OSOBA + CZASOWNIK W II FORMIE (LUB Z KOŃCÓWKĄ **-ED**,
JEŚLI JEST REGULARNY) + OKREŚLENIE CZASU.

I ate dinner two hours ago. – *Zjadłam kolację dwie godziny temu.*

Pytanie i przeczenie tworzymy przez operator **did**, przy którym czasownik wraca do podstawowej formy, np.:

I washed the floor yesterday. When did you wash the floor? I didn't wash the floor. – *Wymyłam wczoraj podłogę. Kiedy wymyłaś podłogę? Nie wymyłam podłogi.*

I ate dinner two hours ago. When did you eat dinner? I didn't eat dinner two hours ago, I ate it half an hour ago. – Zjadłam kolację dwie godziny temu. Kiedy zjadłaś kolację? Nie zjadłam kolacji dwie godziny temu, zjadłam ją pół godziny temu.

Jeżeli w zdaniu występuje czasownik **to be (was/were)**, wówczas pytanie tworzymy przez inwersję, a przeczenie przez dodanie **not** do czasownika **to be**.

Ponieważ w czasie Past Simple pytania tworzymy, używając operatora, możemy zatem wykorzystać przy nim schemat „sopocki”:

S	O	P	O	T
Słowo pytające: What, when, where, why, how much, how many, how long	Operator: did	Podmiot (osoba): I, you, we, they, he, she, it	Orzeczenie (czasownik)	Reszta zdania

Where	did	you	work?	
How	did	he	spend	weekends?
	Did	you	listen	to the CD I gave you?
	Did	Tom and Lisa	learn	Spanish last year?

Czasu Past Simple używamy z określeniami takimi jak: **yesterday, then, when, last night/week/day/month/years..., some time ago, in 1997** – każdym możliwym określeniem, kiedy coś się wydarzyło.

NOTATKI:

.....

.....

Zastosowanie

- ◆ Czynności, które zakończyły się w określonym momencie w przeszłości, wiemy dokładnie kiedy:

They went to the cinema last month. – *Oni poszli do kina w zeszłym miesiącu.*

I watched TV two hours ago. – *Oglądałam telewizję przez dwie godziny.*

- ◆ Czynności, które działy się jedna po drugiej w przeszłości, kiedy coś opowiadamy:

She paid the driver, then she got out of the taxi, then she answered the phone. – *Ona zapłaciła taksówkarzowi, potem wysiadła z taksówki, następnie odebrała telefon.*

Ćwiczenie 1. Przepisz podany tekst w formie Past Simple.

Przykład: In the morning I wake up and look at the clock which stands near my bed. → In the morning I woke up and looked at the clock...

In the morning I wake up and look at the clock which stands near my bed. I get up quickly, open the window, and switch on the radio. At half past seven I go to the bathroom and take a cold shower. Then I dress. At a quarter to eight, I sit down by the table and eat breakfast. Then I kiss my mom, put on my coat and shoes and I go to school. I get to the school at 9:00 in the morning. I eat lunch at 1:00 pm. I eat a sandwich and a salad and drink some coke. I finish school at 5:00 pm. I walk home to get some fresh air. When I come home I have dinner. After dinner I read a newspaper, watch TV, do homework and go for a walk with my family. I go to sleep around midnight.

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

.....

Ćwiczenie 2. Uzupełnij zdania **was/wasn't/were/weren't** tak, aby były one prawdziwe.

Przykład: Adam Słodowy was a handyman.

1. Julius Caesar a Roman emperor.
2. The Olympic Games in Atlanta, USA in 1996.
3. Valentina Tereshkova the first woman in space.
4. Vincent Van Gogh an actor.
5. The Beatles from Liverpool.
6. George W. Bush the president of the USA.
7. The Vikings from Germany.

A. Utwórz pytania do zdań 1–7 i podaj do nich krótkie odpowiedzi.

Przykład: Was Che Guevara born in Cuba? Yes, he was.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Ćwiczenie 3. Uzupełnij zdania w czasie Past Simple, używając podanych czasowników we właściwej formie.

Przykład: They visited their grandparents last Monday. (visit)

1. They at JFK Airport. (arrive)
2. They in. (check)
3. They for the plane. (wait)
4. They (not smoke)

5. They in Rome. (land)
6. They by bus to the hotel. (travel)
7. They at the hotel. (arrive)
8. They at the hotel for two nights. (stay)
9. They (not visit) the city.
10. They (exercise) for three hours.
11. They (not play) the match.

Ćwiczenie 4. Uzupełnij tekst czasownikami w Past Simple w odpowiedniej formie.

Przykład: Meg left (leave) the house and went (go) to the shop.

Meg (go) into the Cafe Milan and (have) a coffee. The waiter's name (to be) James. He (to be) tall and handsome.

The next day Meg (go) to the Café Paris again. „Do you want to go out for dinner?” she (ask) James. He (not/can), he (finish) work at 6. „But I can meet you after work”, he (say).

Meg (go) back to the café at 6 and (meet) James again. They (drive) to the beach in James' car. At the beach they (have) a drink and (dance) at a disco. They (get) home in the morning.

Every day, Meg (go) to the café and they (drive) to the beach. They (to be) very happy.

On his birthday, Meg (want) to surprise him. She (go) to the café in the morning. She (see) James, but he (not/see) her. He was with another girl.

Meg (leave). She (not/see) James again.

NOTATKI:

.....

A. Uzupełnij pytania do tekstu:

Przykład: Where did you find this coin? I found it in at the lake.

1. Where? They met at the Café Milan.
2. What? She had a coffee.
3. What time? She met James at 6.00.
4. Where? They drove to the beach.
5. What at the beach? They had a drink, had dinner and danced at the disco.
6. What time? They got home in the morning.
7. Where on James' birthday? She went to the café.
8. her? No, he didn't.
9. What? She left.
10. again? No, she didn't.

NOTATKI:

.....

Forma „used to”

Formy **used to** używamy, kiedy chcemy powiedzieć o czynności, którą regularnie przez jakiś czas wykonywaliśmy w przeszłości, ale która jest już nieaktualna.

Budowa zdania twierdzącego:

OSOBA + **USED TO** + CZASOWNIK W FORMIE PODSTAWOWEJ

Michał used to live in Gdynia, but now he lives in Kraków.

– Michał mieszkał w Gdyni, ale teraz mieszka w Krakowie.

People used to bake cakes, but now they often buy them in bakeries.

– Ludzie mieli w zwyczaju piec ciasta, ale teraz często je kupują.

Pytania i przeczenia budujemy tak jak w przypadku Past Simple, używając operatora **did** (dla pytań) oraz formy **didn't** (dla przeczeń). W obu przypadkach forma **used to** zmienia się w **use to**:

Mary didn't use to drink coffee, but now she cannot live a day without it.

– *Mary nie pijała kawy, ale teraz nie może przeżyć nawet jednego dnia bez niej.*

Did Alan use to smoke? – *Czy Alan palił?*

Ćwiczenie 1. Patrząc na tabelkę, uzupełnij zdania o czynności, które dane osoby robiły wcześniej (lub których nie robiły) (forma **used to**) i które robią teraz (Present Simple).

	Name	In the past		now	
Anna	Dan	meat	sport	fish	gym
Rick	Matylda	milk	white bread	milk	brown bread
Jeff	Laura	salt	margarine	salt	butter

Przykład: Matylda used to like white bread, but now she prefers brown bread.

1. Anna meat, but now she fish.
2. Dan brown bread now, but he white bread.
3. Rick do a lot of sport, but now he regularly to the gym.
4. Matylda drink milk now, but she do it.
5. Jeff use a lot of salt, but now he salt anymore .
6. Laura use margarine, but now she butter.

NOTATKI:

.....

A. Sformułuj pytania dotyczące informacji z tabelki.

Przykład: Did Matylda use to like white bread? → Yes, she did but now she prefers brown bread.

.....? → Yes, she did, but now she prefers fish.

.....? → Yes, but now he doesn't use it anymore.

.....? → Yes, but now she uses butter.

.....? → Yes, but he used to eat white bread.

Ćwiczenie 2. Przepisz zdania w pełnej formie, używając w odpowiedniej formie (Past Simple lub **used to**) czasowników w nawiasach.

Przykład: I used to watch a lot of movies (watch a lot of movies), but I stopped doing (stop doing) it last year.

1. I (play computer games a lot), but I (give it up) last year.

.....

2. I (not like) him, but then I (change) my mind.

.....

3. He (live) in London before he (go) abroad.

.....

4. My brother (earn) a lot of money, but then he (lose) his job.

.....

5. I'm surprised that they (join) the tennis club. They (not like) tennis.

.....

Ćwiczenie 3. Uzupełnij zdania, używając formy **used to** oraz właściwych form czasowników.

Przykład: – The teacher is very cool nowadays. – He used to be (be) strict.

1. The city is very busy nowadays. – It (be) quiet.

2. There is a cinema in town. – There (be) a cinema in town.

3. That building is now a library. – It (be) a school.
4. We live at number 45 now. – We (live) at number 20.
5. The new shopping center is very popular among people.
– People (do) shopping at a local market.
6. The river is now clean. – The river (be) polluted.

1.6 Past Continuous

Budowa czasu

Zdanie twierdzące:

OSOBA + **TO BE** (**WAS** DLA I, HE, SHE, IT, **WERE** DLA WE, YOU, THEY)
+ CZASOWNIK Z KOŃCÓWKĄ **-ING**

I was playing tennis.

– *Grałam w tenisa.*

Pytania tworzymy przez inwersję:

TO BE + OSOBA + CZASOWNIK Z KOŃCÓWKĄ **-ING**

Were you playing tennis?

– *Czy grałaś w tenisa?*

Przeczenia tworzymy przez dodanie **not** do czasownika **to be**:

I wasn't playing tennis.

– *Nie grałam w tenisa.*

Charakterystycznymi słowami, z którymi występuje Past Continuous, są: **while**, **when**, **as**.

Zastosowanie

- ◆ czas Past Continuous to czas niedokonany. Oznacza to, że opisuje czynności niezakończone, będące w trakcie dziania się. Na przykład:

I had dinner. – *Zjadłem obiad.* – czas Past Simple, czas dokonany, czynność zakończona;

I was having dinner. – *Jadłem obiad.* – czas Past Continuous, czas niedokonany, czynność niezakończona.

- ◆ stosujemy Past Continuous dla czynności, które były w trakcie, działy się w przeszłości, na przykład jeżeli byliście w kinie między godziną 16 a 18, to aby opisać to, co działo się między tymi godzinami, użyjecie Past Continuous:

We were watching a film between 4 and 6 pm.

– *Oglądaliśmy filmy między 16.00 a 18.00.*

- ◆ Past Continuous często występuje wraz z Past Simple. W takich parach Past Continuous wyraża dłuższą czynność, która została przerwana przez to, co opisuje Past Simple:

He was walking down the street when his friend called him.

– *Szedł ulicą, kiedy zadzwonił do niego przyjaciel.*

She was taking a shower when her phone rang.

– *Brata prysznic, gdy jej telefon zadzwonił.*

Ćwiczenie 1. Opisz, co robiłeś/robiłaś, kiedy miały miejsce wymienione wydarzenia.

Przykład: OPEN'ER FESTIVAL

During the last Open'er Festival I was working in a gift shop.

SEPTEMBER 11TH 2001 (WORLD TRADE CENTER ATTACK)

.....

WHEN THE POPE DIED

.....

WHEN MICHAEL JACKSON DIED

.....

DURING THE ANDRZEJKI PARTY

.....

DURING LAST HALLOWEEN

.....

DURING LAST WIELKA ORKIESTRA ŚWIĄTECZNEJ POMOCY

.....

DURING LAST NEW YEAR'S EVE

.....

DURING LAST VALENTINE'S DAY

.....

ON THE FIRST DAY OF SUMMER

.....

Ćwiczenie 2. Uzupełnij zdania, używając podanych czasowników w formie Past Continuous.

Przykład: I was looking at the sky when I dropped the wallet.

do, dream, have, read, not use, wait

- a) I for the taxi when you saw me.
- b) We a meeting when you phoned me.
- c) I the computer when it crashed.
- d) What you at 7 o'clock?
- e) I fell asleep while I a book last night.
- f) I about school when my alarm clock rang this morning.

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

.....

1.7. Past Continuous i Past Simple

PAST SIMPLE	PAST CONTINUOUS
Określa czynności, które się zakończyły, często z podaniem, kiedy miało to miejsce. Występuje ze słówkami takimi jak np.: yesterday, then, when, last night/week/day/month/years..., some time ago, in 1997 – każdym możliwym określeniem, kiedy coś się wydarzyło.	Czas niedokonany – oznacza to, że opisuje czynności niezakończone, będące w trakcie działania się. Past Continuous często występuje wraz z Past Simple. W takich parach Past Continuous wyraża dłuższą czynność, która została przerwana przez to, co opisuje Past Simple, słowa charakterystyczne: while, when, as .
Zdania twierdzące: osoba + czasownik (II forma czasowników nieregularnych lub czasownik regularny z końcówką -ed), reszta zdania.	Zdania twierdzące: osoba + to be + czasownik z końcówką -ing , taki sam dla wszystkich osób.
Zdania pytające: did (czasownik wraca do formy podstawowej), schemat sopocki lub inwersja, jeżeli w zdaniu jest czasownik to be .	Zdania pytające: inwersja czasownika to be , wszystkie czasowniki mają taką samą formę -ing dla wszystkich osób.
Zdania przeczące: didn't (czasownik wraca do formy podstawowej), wasn't/weren't .	Zdania przeczące: dodajemy not do czasownika to be , wszystkie czasowniki mają taką samą formę -ing dla wszystkich osób.

Ćwiczenie 1. Wstaw czasowniki z nawiasów w odpowiedniej formie Past Simple oraz Past Continuous.

Przykład: My sister studies (study) English at the best university in the country.

- a) My mother (work) as a waitress when my dad (meet) her.
- b) I (wait) for the bus at the time of the parade.
- c) Sorry I (not say) hello to you at the party last night.

- d) I (see) you last night – you (come) out of that new café.
- e) What (you/do) when the accident (happen)?
- g) Yesterday at 9 o'clock in the evening I (sit) in a café.
- h) I (work) until 5 pm yesterday.
- i) Tom (wash) the dishes when she (break) a plate.
- j) The exam I (take) yesterday wasn't difficult.
- k) While I (take) the exam, my pen (stop working).

1.8. Present Perfect

Budowa czasu

OSOBA + **HAVE/HAS** (**HAS** DLA HE/SHE/IT) + TRZECIA FORMA CZASOWNIKA (PAST PARTICIPLE) LUB CZASOWNIK REGULARNY Z KOŃCÓWKĄ **-ED**

I have cleaned the flat. – *Sprzątnęłam mieszkanie.*

Ben has broken his leg. – *Ben złamał nogę.*

Pytania tworzymy przez inwersję **have/has** (jest to forma czasownika **to be** w czasie Present Perfect) i osoby, zdania przeczące przed dodanie **not** do **have/has**:

I have eaten the most delicious strawberries.

– *Jadłam najpyszniejsze truskawki.*

I have never eaten such delicious strawberries.

– *Nigdy nie jadłam pyszniejszych truskawek.*

Have you ever eaten such delicious strawberries?

– *Czy kiedykolwiek jadłeś takie pyszne truskawki?*

Charakterystyczne słówka z Present Perfect: **just, already, yet, recently, since, for, lately, ever, never, so far.**

Słówka te stosujemy po **have/has, so far** używamy na końcu zdań. **Yet** – stosujemy zawsze na końcu i tylko w zdaniach przeczących oraz w pytaniach.

Zastosowanie

Present Perfect stosujemy dla czynności bądź sytuacji, które zaczęły się w przeszłości i trwają do chwili obecnej, zwłaszcza ze słówkami **for** i **since**.

For używamy, kiedy chcemy zaznaczyć, że coś dzieje się od jakiegoś czasu, na przykład:

Rachel has had her dog for three years. – *Rachel ma psa od trzech lat (zaczęła go mieć trzy lata temu i ma go do teraz).*

a **since** używamy, kiedy chcemy określić konkretny moment w czasie, kiedy coś się zaczęło, na przykład:

Mark has known Betty since 1995. They have known each other for almost twenty years. – *Mark zna Betty od 1995 roku. Znają się od prawie dwudziestu lat.*

Różnica między **for** i **since** jest od razu widoczna:

- ◆ **for** = okres
- ◆ **since** = konkretny moment, może być to konkretny dzień, godzina, święto itp.

Dla czynności, która zakończyła się, ale nie wiemy kiedy, chcemy jedynie wyrazić fakt, że się zakończyła, na przykład:

She has just washed her hair. Mr. Jones has just cleaned his car.

Jack's dad has bought a sailing boat. – *Ona dopiero co umyła włosy.*

Pan Jones właśnie umył samochód. Ojciec Jacka kupił żaglówkę.

W Present Perfect liczy się sam fakt, że czynność miała miejsce, a nie kiedy, jest to podstawowa różnica między tym czasem a Past Simple, w którym zawsze wiemy, kiedy dokładnie coś się zakończyło.

Kiedy zadajemy pytanie, używając konstrukcji **Have you ever...?**, pytamy o doświadczenie danej osoby, czy kiedykolwiek coś zrobiła lub miała z czymś do czynienia:

Have you ever seen a solar eclipse?

– *Czy widziałeś kiedykolwiek zaćmienie słońca?*

No, I have never seen a solar eclipse yet.

– *Nie, jeszcze nigdy nie widziałem zaćmienia słońca.*

lub:

Have you ever been to Canada? Yes, I have.

– *Czy byłeś kiedykolwiek w Kanadzie? Tak, byłem.*

Ćwiczenie 1. Przepisz zdania, stosując prawidłową formę Present Perfect.

Przykład: to Gdynia? (she ever be) Has she ever been to Gdynia?

1. to Rome? (you ever be)
2. this film before. (I see)
3. in an office. (she never work)

4. in an airplane. (I never be)
-
5. to Germany? (he ever be)
-
6. my friends? (you met)
-
7. in the theatre? (you ever work)
-
8. to all the capital cities of Europe. (she be)
-
9. this book (I read)
-
10. that new film about aliens? (you see)
-
11. abroad. (we never be)
-
12. in a foreign country? (they ever live)
-
13. the President. (they meet)
-

Ćwiczenie 2. Wybierz **for** lub **since**.

Przykład: Samantha's known Alice (for/since) 1998.

1. I've worked here (for/since) six years.
2. I've lived here (for/since) three months.
3. I've been in this school (for/since) 2014.
4. He's been abroad (for/since) five years.
5. I've studied French (for/since) twelve years.
6. I've known her (for/since) 1982.
7. I've lived here (for/since) I was a child.

8. I've lived in Paris (for/since) my family moved there.
9. I've known them (for/since) years.
10. We've practiced (for/since) months.

Ćwiczenie 3. Słowa z nawiasów wstaw w odpowiednie miejsca w zdaniach.

Przykład: Mr. Black, I have already finished the task. (already)

1. I'm sorry, she's gone – she went some time ago. (already)

.....

2. Have you finished? It's time to go. (yet)

.....

3. I haven't done my homework. (yet)

.....

4. I've told her several times that I can't come. (already)

.....

5. You've missed her – if you hurry, you'll catch her in the street. (just)

.....

6. Have you finished painting the house? (yet)

.....

7. I've said that I'm not going to be here tomorrow. (already)

.....

8. I haven't explained. (yet)

.....

9. Have you got your passport? (already)

.....

10. He's told me that I've got the letter. (just)

.....

NOTATKI:

.....

.....

1.9. Present Perfect i Past Simple

PAST SIMPLE	PRESENT PERFECT
Określa czynności, które się zakończyły, często z podaniem, kiedy miało to miejsce. Występuje ze słówkami takimi jak np.: yesterday, then, when, last night/week/day/month/years..., some time ago, in 1997 – każdym możliwym określeniem, kiedy coś się wydarzyło.	Czas nawiązujący strukturą zarówno do przeszłości, jak i teraźniejszości, opisujący to, co zaczęło się jakiś czas temu, ale trwa nadal. Mówi o doświadczeniu (have you ever). Kładzie nacisk przede wszystkim na sam fakt czynności, zdarzenia, a nie na czas, kiedy miało/miała ono/ona miejsce (nigdy nie podajemy żadnego czasu końcowego).
Zdania twierdzące: osoba + czasownik (II forma czasowników nieregularnych lub czasownik regularny z końcówką -ed), reszta zdania.	Zdania twierdzące: osoba + have/has + III forma czasownika nieregularnego lub regularny z końcówką -ed .
Zdania pytające: did (czasownik wraca do formy podstawowej), schemat sopocki lub inwersja, jeżeli w zdaniu jest czasownik to be .	Zdania pytające: inwersja have/has .
Zdania przeczące: didn't (czasownik wraca do formy podstawowej), wasn't/weren't .	Zdania przeczące: dodajemy not do have/has .

UWAGA!

Kiedy w zdaniu występuje słowo **since**, wówczas przyjmuje się, że część zdania przed **since** jest w Present Perfect, a za **since** – w Past Simple.

I have known her since she started learning here.

– *Znam ją, od kiedy zaczęła tu się uczyć.*

Max hasn't seen Maggie since she left school.

– *Max nie widział Maggie, odkąd skończyła szkołę.*

Ćwiczenie 1. Czasowniki w nawiasach napisz w czasie Present Perfect lub Past Simple.

Przykład: He (see) has seen the movie five times.

1. I (read) that book three times.

.....

2. She (go) home three days ago.

.....

3. I (meet) Mr and Mrs Shelley.

.....

4. She (start) school in 2013.

.....

5. I (leave) karate training early last night.

.....

6. He (see) the film before.

.....

7. (You be) to Austria?

.....

8. (You see) the film on TV last night?

.....

9. When (you arrive) in London?

.....

10. John (be) to Germany before.

.....

11. (You read) this book before?

.....

12. I (not see) him yesterday.

.....

13. I never (go) anywhere by plane before.

.....

14. (You hear) their new record? It's the best they've ever made.

.....

15. I (not know) about the disco last night.

.....

Ćwiczenie 2. Czasowniki w nawiasach napisz w czasie Present Perfect lub Past Simple.

Przykład: „Where's Amanda?” „I don't know. I haven't seen her since breakfast”. (see)

1. „Where's your key?” „I don't know, I it”. (lose)
2. Mary (go) to Australia for a while, but she's back now.
„Where's Ken?” „He (go) out. He'll be back in about an hour”.
3. I (be) tired, so I went to bed.
4. I had German at school, but I (forget) it after I graduated.
5. I (want) to phone Diane last night.
6. I (had) a headache earlier but I feel fine now.
7. Look! There's an ambulance over there. There an accident.
(be)
8. They're still building the new road. They it yet. (not/finish)
9. „Is Helen still there?” „No, she out”. (just/go)
10. The police (arrest) three people yesterday evening.
11. Ann (give) me her address on Monday, but I'm afraid I (lose) it.
12. Where's my bike? It (is) outside the house, but now it
(disappear)!
13. What do you think of my English? Do you think I (improve)?
14. I don't know where Amy is. (see) her?
15. When I (get) home last night, I (be) very tired and (go) straight to bed.

16. Your car looks very clean. (wash) it?
 17. George (not/be) very well yesterday.
 18. Molly lives in Dublin. She (live) there all her life.
 19. Mr. Clark (work) in bank for 15 years. He gave it up.
 20. „..... (you/go) to the cinema last night?”.
 „Yes, but it (be) a mistake, the movie (be) awful”.
 21. My grandfather (die) 30 years ago. I (never/meet) him.
 22. I don't know Carol's husband. I (never/meet) him.

1.10. Past Perfect

Budowa czasu

Zdanie twierdzące:

OSOBA + **HAD** (DLA KAŻDEJ OSOBY)
 + III FORMA CZASOWNIKA (PAST PARTICIPLE)
 LUB, PRZY REGULARNYCH CZASOWNIKACH,
 FORMA Z KOŃCÓWKĄ **-ED**

Once he had fixed the old chair, it looked like new.

– *Gdy naprawił stare krzesło, wyglądało jak nowe.*

Aby utworzyć pytanie, stosujemy inwersję czasownika **to be** (w przypadku Past Perfect ma on postać **had**), a aby zaprzeczyć, dodajemy **not** do **had**:

Had he already fixed the old chair? He hadn't fixed the old chair yet, so it still looks bad.

– *Czy on naprawił już stare krzesło? On nie naprawił jeszcze starego krzesła, dlatego ciągle wygląda ono źle.*

Zastosowanie

Czas Past Perfect, czyli czas zaprzeszyły, to czas, który występuje zawsze w parze z czasem Past Simple i określa czynność, która wydarzyła się bądź została wykonana czy miała miejsce bezpośrednio przed tą, którą opisuje Past Simple. Na przykład w zdaniu:

She had finished work when she met her friends.

– *Ona skończyła już pracę, kiedy spotkała przyjaciół.*

Past Perfect wskazuje na to, że ona najpierw skończyła pracę, a potem spotkała się z przyjaciółmi.

When I came back they all had already eaten dinner.

– *Kiedy przyszłam, oni już skończyli jeść kolację.*

Tutaj Past Perfect wskazuje na to, że wszyscy zaczęli jeść obiad, zanim osoba wróciła.

Słówkami, z którymi często pojawia się Past Perfect, są: **before, after, already, just, for, once, till/until, when, by, by the time, never.**

Ćwiczenie 1. Przetłumacz poniższe zdania na język angielski.

Przykład: Nikt nie widział, kiedy wyszła Anna.

→ Nobody saw when Anna had gone.

1. Nikt nie wiedział, dokąd poszła Meg.

.....

2. Moja rodzina skończyła już obiad, gdy przyjechaliśmy.

.....

3. Powiedziałam Jamesowi, że nigdy wcześniej nie spotkałam Anny.

.....

4. Podziękowałam Tomowi za piękne kwiaty, które przysłał mi na urodziny.
.....
5. Czy twój ojciec pracował w biurze, zanim przeprowadziliście się do innego miasta?
.....
6. Nie mogłam otworzyć drzwi, ponieważ zgubiłam klucze.
.....
7. Gdy przyjechaliśmy do teatru, sztuka już się zaczęła.
.....
8. Zanim zmieniłam pracę, zaczęłam szukać nowej.
.....

Ćwiczenie 2. Połącz informacje z podanych niżej zdań, tak by dla każdej z par utworzyć zdanie w czasie Past Perfect. Użyj podanych w nawiasach spójników.

Przykład: Mark and Violet came to the party. The Smiths already left. (when)
→ When Mark and Violet came to the party, the Smiths had already gone.

1. Susan and Jack arrived at the cinema. The film already began. (when)
.....
2. The teacher came into the classroom. All the students already left. (when)
.....
3. The bride and groom sent out the invitations. They made a list of guests. (after)
.....
4. I ate a big bowl of soup. I had a terrible stomachache. (after)
.....
5. Jane was late for the meeting. Her car broke down. (because)
.....
6. I saw an amazing movie. I read the review. (after)
.....

1.1.1. Past Perfect i Past Simple

PAST SIMPLE	PAST CONTINUOUS
Określa czynności, które się zakończyły, często z podaniem, kiedy miało to miejsce. Występuje ze słówkami takimi jak np.: yesterday, then, when, last night/week/day/month/years..., some time ago, in 1997 – każdym możliwym określeniem, kiedy coś się wydarzyło.	Występuje w parze z Past Simple i określa czynność, która miała miejsce, zanim stało się to, co określa Past Simple, stąd nazwa czasu Past Perfect – czas zaprzeszyty. Past Perfect porządkuje chronologię wydarzeń.
Zdania twierdzące: osoba + czasownik (II forma czasownika nieregularnego lub czasownik regularny z końcówką -ed), reszta zdania.	Zdanie twierdzące: osoba + had + czasownik (III forma czasownika nieregularnego lub czasownik regularny z końcówką -ed), reszta zdania.
Zdania pytające: did (czasownik wraca do formy podstawowej), schemat sopocki lub inwersja, jeżeli w zdaniu jest czasownik to be .	Zdanie pytające: inwersja: had + osoba + czasownik (III forma czasownika nieregularnego lub czasownik regularny z końcówką -ed), reszta zdania.
Zdania przeczące: didn't (czasownik wraca do formy podstawowej), wasn't/weren't .	Zdanie przeczące: do had dodajemy not (hadn't) .

Ćwiczenie 1. Wstaw czasowniki w formie Past Perfect lub Past Simple.

Przykład: Kirk (answer) had answered the question before we started to think about it.

1. She (come) before we arrived.
2. We (want) to know which novels he (read)
3. They told us that the kids (eat) all the cakes.
4. Why didn't you (go) to bed after you (have) supper?

5. She (spend) all her money before father (come)
6. It (start) to rain after we (get) to the station.
7. We (visit) the village where we (live) as children.
8. I (say) I (see) that play before.
9. When I (open) the oven, I realized I (forget) to turn it on.
10. We (watch) "Friends" on TV last night. We (see) this series before.
11. When I (wake up), it turned out that I (not set) the alarm clock last evening.

Ćwiczenie 2. Zmień formę czasowników w nawiasach na Past Simple bądź Past Perfect.

Przykład: Before she (hear) heard the announcement, I (read) had read it in the leaflet.

1. Before I (read) the news, I (hear) it on the radio.
.....
2. When I (come) to the airport, the plane already (take off).
.....
3. We (leave) the theater before the play (end).
.....
4. She (feel) tired because she (not sleep) for 24 hours.
.....
5. We (go) to be at once after John (go).
.....

NOTATKI:

.....

1.12. Czasy przeszłe – sprawdź, co umiesz

I. Wybierz właściwą formę:

- a) After I *read/had read* the manual, I *found/was founding* I could use the computer easily.
- b) It was more than a month before I *had realized/realized* what *had happened/happened*.
- c) I was *leaving/had left* the house when my sister *stopped/was stopping* me.
- d) According to my grandfather people *used to dress/were dressing* more formally.
- e) Everyone *had talked/was talking* but stopped when Mr. Smith arrived.
- f) When you passed the hall, *did you notice/were you noticing* what time it was?
- g) When you lived in London, *did you use to travel/were you traveling* by bus?
- h) Nobody told me that the school *decided/had decided* to have a day off on Friday.
- i) Jill was really hungry because she *didn't eat/hadn't eaten* anything all day.
- j) Before we went to the theater, we *had ordered/ordered* pizza for dinner.

II. Zdecyduj, czy podkreślone formy czasowników są prawidłowe, jeżeli nie, popraw je.

Text 1: The train 1 ground to a halt at a small station miles from London, and it 2 became apparent that the engine 3 had broken down. Everyone 4 was getting their cases down from the luggage tracks, and then 5 were waiting on the platform in the freezing wind for hours until the next train 6 was turning up.

Text 2: The mysterious disappearance of Professor Dawson 1 was on Inspector Gorse's mind. Six months before the Professor's disappearance, he 2 was receiving a letter from Jean Dawson, his wife. In the letter, Jean 3 accused her husband of plotting to murder her. Gorse 4 considered what his next step should be when the phone rang. It was Sergeant Adams from the Thames Valley police

force. A fisherman ⁵ discovered a body in the River Thames and it (6) fit the description of the Professor.

1.13. Future Forms – formy przyszłe

Will (Future Simple)

Formy tej używamy, aby wyrazić:

- ◆ spontanicznie podjęte decyzje związane z przyszłością, np.:
If you're hungry, I'll make you a sandwich.
– Jeśli jesteś głodna, zrobię ci kanapkę.
Someone's knocking! – I'll open the door! – *Ktoś puka. – Otworzę drzwi.*
- ◆ aby wyrazić nasze subiektywne przewidywania na przyszłość, nieoparte żadnymi dowodami, tylko tym, co nam się wydaje, np.:
I think people in the future will work less, robots will work for them.
– Myślę, że ludzie będą mniej pracować w przyszłości, roboty będą za nich pracować.
 Czas ten pojawia się w tym kontekście najczęściej z wyrazami: **think, believe, be afraid, be sure** i przysłówkami: **probably, perhaps, certainly, surely**.
- ◆ obietnice, ostrzeżenia, prośby i groźby, np.:
Will you help me with this exercise, please?
– Pomożesz mi z tym zadaniem? – prośba
If you tell the parents, I'll beat you.
– Jeśli powiesz rodzicom, spuszczę ci lanie. – groźba
You will get hurt if you touch the cord.
– Zrobisz sobie krzywdę, jeśli dotkniesz przedłużacza. – ostrzeżenie
I promise I will find your brother.
– Obiecuję, że znajdę twojego brata. – obietnica

Budowa czasu:

OSOBA + **WILL** + RESZTA ZDANIA
 PYTANIE: INWERSJA: **WILL** + OSOBA + RESZTA ZDANIA
 PRZECZENIE: OSOBA + **WILL NOT (WON'T)** + RESZTA ZDANIA

Going to

Formy tej używamy, aby wyrazić:

- ◆ realne plany, zamiary i nasze ambicje na przyszłość, np.:
I'm going to become a famous singer one day.
 – Pewnego dnia zostanę sławnym piosenkarzem. – ambicja
Martha and Jack are going to Greece for holidays.
 – Martha i Jack jadą na wakacje do Grecji. – plan
- ◆ aby wyrazić nasze obiektywne przewidywania na przyszłość, poparte dowodami, tym, co widzimy, np.:
It's going to rain, look at the sky! – Będzie padać, spójrz na niebo!

Budowa formy **going to**:

OSOBA + **TO BE** + **GOING TO** (DLA WSZYSTKICH OSÓB) + RESZTA ZDANIA

Pytanie – inwersja:

TO BE + OSOBA + **GOING TO** (DLA WSZYSTKICH OSÓB) + RESZTA ZDANIA

Przeczenie:

OSOBA + **TO BE** + **NOT** + **GOING TO** (DLA WSZYSTKICH OSÓB)

Present Continuous

Formy Present Continuous używamy do przyszłości, aby wyrazić nasze plany i zamiary. Aby rozróżnić formę czasu Present Continuous terażniejszą od przyszłej, do przyszłej zawsze musi być dodany czas, kiedy coś ma się wydarzyć, np.:

I'm seeing my friends. – *Widzę się z przyjaciółmi.*

I'm seeing my friends on Friday. – *Widzę się z przyjaciółmi w piątek.*

Gdyby nie **on Friday** dodane do drugiego zdania, miałyby ono dokładnie taką samą formę i znaczenie jak zdanie pierwsze.

Present Simple

Present Simple możemy użyć do przyszłości w kontekście rozkładów jazdy, lotów itp. Na przykład:

The train leaves at 4 pm. – *Pociąg odjeżdża o 16.00.*

Aby wyrazić Present Simple dla przyszłości, zawsze musimy podać informację, jaką dany samolot, pociąg lub autobus ma godzinę odjazdu lub przyjazdu).

UWAGA!

Po słowach i wyrażeniach: **as soon as**, **before**, **until**, **when** oraz **if** nie używamy **will**, tylko Present Simple dla wyrażenia przyszłości.

As soon as I will get home, I will call you. – *Zadzwonię do ciebie, jak tylko dotrę do domu.* – błędne zdanie

As soon as I get home, I will call you. – *Zadzwonię do ciebie, jak tylko dotrę do domu.*
– zdanie poprawne

Ćwiczenie 1. Wstaw odpowiednią formę **going to** i zdecyduj, czy zdanie odnosi się do przyszłości czy do przypuszczeń.

Przykład: Mary is going to look (look) for a tutor. She asked her parents for the money.

- I (travel) to Italy next month. Today I bought the ticket.
- Martha and Lucas (get married). They look so happy together.
- What time is she (leave) tomorrow?
- It (rain). I can see dark clouds in the sky.
- She (not/go) to holidays this year. She has no money.
- (you/see) the Statue Of Liberty when you go to New York?
- You (be) hot in this jacket. It's really sunny today.
- We (be) late if we don't hurry.
- I think they (buy) a new car, because they sold the old car.
- My sister (get married) next spring.

Ćwiczenie 2. Uzupełnij zdania, używając **will** lub **going to**.

Przykład: Have you done your homework yet? No, but I think I will finish (finish) it today.

- Have you finished your essay yet? No, but I (finish) it on time, I promise.
- I've decided what to wear for the party. I (wear) the red dress I bought on Friday.
- I'm preparing a hot soapy water because I (wash) my car.
- Did you post the letters? No, sorry, I forgot. I (post) them after dinner.
- (book) the table in a restaurant for tonight, please?
- I'm hungry, I (make) myself something to eat.
- Look at the dog! It's (swim) across the river!

8. I'm going to the city center, I (give) you a lift if you like.
9. Your shirt is dirty! Oh, you're right. I (change) into another one.
10. I'm really thirsty. I (make) you some tea.

Ćwiczenie 3. Wybierz właściwą formę.

Przykład: I think my life will change/changes a lot now!

I'm writing to tell you my exciting news. I've won a competition! I think my life *will change/changes* a lot now! *I'm meeting/I meet* the competition organizers next week to get my prize. As soon as I *have/will have* the money I *will/I'm going to* buy a new car and *I will/I'm going to* redecorate my house. Then, on the 5th of July, *I'm flying/I fly* to Tahiti for exotic holidays in the sun. When I *return/will return*, *I will/I'm going to* throw a big party for all my friends. I hope you *will come/come*. I promise I *will send/send* you a postcard from Tahiti.

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.14. Future Forms – sprawdź, co umiesz

I. Stwórz pary:

1. I like these shoes, I'll buy them.	a. oferty, obietnice, groźby
2. I'm going to open my own business in the future.	b. plany na przyszłość
3. Everyone believes he will win the competition.	c. subiektywne odczucie odnośnie do przyszłości
4. Will you be speaking to Rob later? I've got a message for him.	d. uprzejme pytanie
5. Look at them! They are going to catch the thieves!	e. spontaniczna decyzja
6. Since you're tired, I'll cook dinner tonight.	f. obiektywne odczucie odnośnie do przyszłości

1., 2., 3., 4., 5., 6.

NOTATKI:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....